

Nota

Stille Reserves 2011
Gemeente Kollumerland c.a.

Kollum, januari 2011

Inhoudsopgave

Samenvatting

In 2009 is in de gemeenteraad de nota *'weerstandsvermogen'* besproken en vastgesteld. Naar aanleiding van deze bespreking is aan de raad toegezegd dat er nog een inventarisatie van de stille reserves zou komen. De stille reserves maken namelijk onderdeel uit van de weerstandscapaciteit, die weer van belang is voor het bepalen van het weerstandsvermogen.

Om de hoogte van de stille reserves te bepalen zijn eerst alle bezittingen geïnventariseerd. De bezittingen van de gemeente bestaan uit: aandelen, gebouwen en inventaris, gronden, bezittingen in de openbare ruimte, riolering, tracties, bijdragen aan derden, leningen en apparatuur.

Conclusie
Naar aanleiding van dit onderzoek kan het volgende geconcludeerd worden, dat:

- De aandelen een hogere marktwaarde hebben dan de balanswaarde, maar op dit moment niet verhandelbaar zijn.
- De woz-waarden van de gemeentelijke gebouwen en hun inventaris hoger zijn dan de boekwaarde. Deze gebouwen kunnen echter niet zo maar verkocht worden, want ze vervullen een belangrijke taak in de gemeentelijke bedrijfsvoering of vervullen een maatschappelijke functie.
- De woz-waarden van de scholen hoger zijn dan de boekwaarden. Ook deze gebouwen kunnen echter moeilijk verkocht worden, omdat ze een maatschappelijke functie vervullen.
- De marktwaarde van de overige bezittingen vrijwel overeen komt met de boekwaarde.

De marktwaarde van een deel van de gemeentelijke bezittingen is hoger dan de balanswaarde. Omdat deze bezittingen echter niet zo maar verkocht kunnen worden, kunnen zij niet mee genomen als onderdeel van de weerstandscapaciteit. Daarom moet geconcludeerd worden dat de stille reserves op p.m. gewaardeerd moeten worden; ze moeten wel in beeld blijven, maar vertegenwoordigen geen waarde als onderdeel van de weerstandscapaciteit.

1. Inleiding

Aanleiding
In 2009 is in de gemeenteraad de nota *'weerstandsvermogen'* besproken en vastgesteld. Naar aanleiding van deze bespreking is aan de raad toegezegd dat er nog een inventarisatie van de stille reserves zou komen. De stille reserves maken namelijk onderdeel uit van de weerstandscapaciteit, die weer van belang is voor het bepalen van het weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen
Onder het weerstandsvermogen wordt verstaan *'het vermogen om niet-structurele financiële risico's te kunnen opvangen teneinde de taken van de gemeente te kunnen voortzetten'*. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen weerstandscapaciteit (de middelen waarover de gemeente beschikt/kan beschikken om niet begrote posten te dekken) en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten.

Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de robuustheid van de financiële positie van de gemeente voor het begrotingsjaar, maar ook voor de meerjarenramingen. Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen is het noodzakelijk inzicht te hebben in de weerstandscapaciteit en de risico's die de gemeente loopt.

Weerstandscapaciteit
Onder weerstandscapaciteit worden de middelen en mogelijkheden verstaan, waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken, die niet verzekerd of voorzien zijn. De onderdelen zijn:

a. algemene reserves
b. aandeel bestemmingsreserves (50%)
c. stille reserves
d. begrotingspost onvoorzien
e. onbenutte belastingcapaciteit

De algemene reserves, het aandeel van de bestemmingsreserves, de begrotingspost onvoorzien en de onbenutte belastingcapaciteit zijn bekend; meer informatie hierover staat in de paragraaf Weerstandsvermogen van de programmabegroting. De stille reserves waren nog niet geïnventariseerd, vandaar deze nota.

Risico's
In de nota risicomanagement en weerstandsvermogen is een uitgebreide risicotabel opgenomen, waarvan een samenvatting in de paragraaf Weerstandsvermogen van de programmabegroting staat. Mocht zich een risico voordoen, dan moet er voldoende weerstandscapaciteit zijn om dit risico op te kunnen vangen.

Voorschriften
De gemeente moet zich aan houden aan de voorschriften van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording voor provincies en gemeenten). De voorschriften die van belang zijn voor het bepalen van de stille reserves staan vermeld in de bijlage.

Relatie met overige nota's
Deze nota over de stille reserves heeft een relatie met de volgende nota's:
- nota risicomanagement en weerstandsvermogen
- nota reserves en voorzieningen

2. Toelichting op de regelgeving

Een aantal zaken zijn hiervan van belang. Er worden twee soorten investeringen onderscheiden:

1. investeringen met een economisch nut
2. investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Onder investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden onder andere verstaan: wegen en paden, bruggen, waterwegen, sportvelden en begraafplaatsen.

1. Investeringen met een economisch nut

a. Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.
b. Alle vaste activa worden voor het bedrag van de investering geactiveerd (dat wil zeggen ter waarde van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs).
c. In afwijking van het eerste lid mogen bijdragen van derden die in directe relatie staan met een actief op de waardering daarvan in mindering worden gebracht.
d. De afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.

2. Investeringen met een maatschappelijk nut

a. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen worden geactiveerd.
b. In afwijking van het eerste lid mogen bijdragen van derden die in directe relatie staan met een actief op de waardering daarvan in mindering worden gebracht.
c. In afwijking van het eerste lid mogen reserves in mindering worden gebracht op investeringen, als bedoeld in artikel 59, het vierde lid (investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut).
d. De afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.

3. Afschrijvingen en aflossingen

a. Afschrijvingen zijn administratieve boekingen die als een last op de exploitatie voorkomen en op de balans als een vermindering op de investering.
b. Aflossingen zijn werkelijk betaalde bedragen die als vermindering van het geleende bedrag op de balans voorkomen. Aflossingen hebben geen invloed op de exploitatie.
c. Er zijn diverse methoden van afschrijving en aflossing. Bijna alle investeringen en leningen van de gemeente Kollumerland c.a. worden lineair afgeschreven en afgelost, dat wil zeggen: elk jaar wordt hetzelfde bedrag afgeschreven/afgelost. Omdat de investering elk jaar in waarde verminderd, wordt de rente die over de investering of lening wordt berekend elk jaar minder.
d. Slechts enkele investeringen en leningen worden annuïtair afgeschreven en afgelost, dat wil zeggen: elk jaar wordt hetzelfde bedrag aan rente en afschrijving/aflossing betaald. Omdat de rente in de beginjaren het hoogst is en elk jaar minder wordt (omdat de boekwaarde van de investering elk jaar lager wordt) wordt in het begin minder afgeschreven/afgelost.
e. In de financiële beheersverordening van onze gemeente zijn de afschrijvingstermijnen vastgesteld. Deze verordening is in 2009 geactualiseerd. Dat betekent dat de afschrijvingstermijnen op een deel van de investeringen die voor 2009 hebben plaats gehad, in afwijkende termijnen worden afgeschreven.
f. Op investeringen lager dan € 5.000,- wordt niet afgeschreven.

Investeringen	**met een economisch nut**	**In de openbare ruimte met een maatschappelijk nut**
afschrijving	er **moet** op afgeschreven worden	er **kan** op afgeschreven worden
bijdragen van derden	mogen **wel** op investering in mindering worden gebracht	mogen **wel** op de investering in mindering worden gebracht
reserves	mogen **niet** op de investering in mindering worden gebracht	mogen **wel** op de investering in mindering worden gebracht

3. Balans: bezittingen en vermogen

Op de activazijde van de balans staan de bezittingen van gemeente. Op de passivazijde staat het vermogen (hoe de bezittingen zijn gefinancierd).

1. Bezittingen (activa)
De gemeente heeft de volgende bezittingen op de balans staan:

vaste activa

a. materiële vaste activa
- investeringen met een economisch nut
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

b. financiële vaste activa
- kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen (aandelen)
- leningen
- bijdragen aan activa in eigendom van derden

vlottende activa

c. voorraden
d. uitzettingen (vorderingen)
e. liquide middelen (kas, bank)
f. overlopende activa (vooruitbetaalde bedragen)

De laatste drie vormen van bezittingen (uitzettingen, liquide middelen en overlopende activa) zijn niet relevant voor het aanwezig zijn van stille reserves; de eerste drie kunnen wel interessant zijn.

2. Vermogen (passiva)
De bezittingen zijn als volgt gefinancierd:

vaste passiva

a. eigen vermogen
- algemene reserves
- bestemmingreserves
- resultaat boekjaar na bestemming

b. voorzieningen
c. vaste schulden (leningen)

vlottende passiva

d. netto vlottende schulden (kortlopende schulden)
- banksaldi
- overige schulden

e. overlopende passiva
- vooruitontvangen bedragen
- geoormerkte gelden

Eigen vermogen en vreemd vermogen
Het vermogen kan onverdeeld worden in eigen vermogen en vreemd vermogen. De reserves en het resultaat van het boekjaar na bestemming vormen het eigen vermogen. Het vreemd vermogen wordt gevormd door de voorzieningen, de vaste schulden, de netto vlottende schulden en de overlopende passiva.

Bezittingen volgens balanswaarde

activa	passiva
bezittingen volgens balanswaarde	1. reserves (eigen vermogen)
	2. schulden (vreemd vermogen)

4. Stille reserves

Het begrip 'stille reserves' komt niet in het Besluit Begroting en Verantwoording voor provincies en gemeenten (BBV) voor. Er zijn twee definities voor stille reserves.

1. Het Coelo (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) hanteert de volgende definitie: Indien de marktwaarde van de bezittingen hoger is dan de boekwaarde op de balans is sprake van een stille reserve.

2. Voor het bepalen van het weerstandscapaciteit is de volgende definitie van belang: Indien de marktwaarde van de bezittingen hoger is dan de boekwaarde op de balans is sprake van een stille reserve. Deze activa zijn direct verkoopbaar.

Voor het bepalen van de weerstandscapaciteit zijn dus twee zaken van belang:
- de marktwaarde moet hoger dan de boekwaarde zijn, en
- het actief (bezit) moet direct verkoopbaar zijn.

Er zijn ook activa die niet direct verkoopbaar zijn, omdat de bezittingen (met name aandelen) niet verhandelbaar zijn of omdat de bezittingen (met name gebouwen) een belangrijke maatschappelijke functie of een belangrijke taak in de gemeentelijke bedrijfsvoering vervullen.

Balanswaarde en werkelijke waarde
In de praktijk komen de waarde op de balans en de werkelijke waarde meestal niet met elkaar overeen.Dat komt onder andere door:
a De investeringen worden afgeschreven volgens de termijnen die genoemd zijn in onze financiële beheersverordening. Deze termijnen komen overeen met de *verwachte levensduur*. Elk jaar wordt, overeenkomstig de voorschriften van het BBV, hetzelfde bedrag afgeschreven. Het kan echter voorkomen dat de werkelijke levensduur langer of korter is dan de verwachte levensduur, dan komt de waarde op de balans niet overeen met de werkelijke waarde.
b. Bijdragen van derden mogen op de investering in mindering worden gebracht. Daardoor krijgt de investering op de balans een lagere waarde dan hij in werkelijkheid heeft.
c. Op investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut mogen aanwendingen uit de reserves op de investering in mindering worden gebracht. Ook daardoor krijgt de investering op de balans een lagere waarde dan hij in werkelijkheid heeft.

In deze gevallen kan er volgens de eerste definitie dus sprake zijn van een stille reserve.

Bezittingen volgens werkelijke waarde

Activa	Passiva
Bezittingen	1. reserves (eigen vermogen)
Volgens	2. schulden (vreemd vermogen)
werkelijke waarde	3. stille reserves

5. De bezittingen

a. Aandelen
- Aandelen moeten volgens het BBV (artikel 63) gewaardeerd worden op basis van de verkrijgingsprijs. Dit noemt men ook wel de nomimale waarde.
- Op aandelen wordt niet afgeschreven, de aanschafwaarde is dus gelijk aan de boekwaarde.
- In werkelijkheid zijn de aandelen vaak meer waard. Dit noemt men de reële waarde. In wezen is hier dan sprake van een stille reserve.
- Het is echter moeilijk te bepalen wat de reële waarde is. Een hulpmiddel kan zijn het bepalen van de intrinsieke waarde. Dat is waarde van de aandelen op basis van het eigen vermogen van de instellingen, waarvan de gemeente aandelen bezit.
- De gemeente moet zich echter niet rijk rekenen, want de meeste aandelen zijn echter beperkt of niet verhandelbaar. Zo mogen de aandelen van nutsbedrijven en de BNG op dit moment niet verkocht worden aan private partijen. Bovendien is het de vraag of het maatschappelijk gewenst is deze aandelen te verkopen.
- De aandelen staan vermeld op de balans.

Balanswaarden

aandelen	aanschaf.w.	aantal	intrinsieke	intrinsieke	verschil
	op balans	aandelen	waarde	waarde	aanschaf.w.
			p. aandeel	totaal	intrins. w.
Afvalsturing	20.420				
Volkskredietbank	22.689				
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	121.533				
Gasbedrijf Eneco	11.118	4.002	784,55	3.139.769	-3.128.651
Kabel Noord	820.888	1.809	600,44	1.086.196	-265.308
Bank Nederlandse Gemeenten	55.867	22.347	40,64	908.182	-852.315
	1.052.515	**28.158**	**1.426**	**5.134.147**	**-4.246.274**

Conclusie
De aandelen hebben een hogere intrinsieke waarde, maar zijn op dit moment niet verhandelbaar.

b. Gebouwen en inventaris
- Investeringen in gebouwen en inventaris zijn investeringen met een economisch nut, omdat ze verhandelbaar zijn.
- Op de investeringen worden de bijdragen van derden in mindering gebracht.
- De afschrijvingstermijn wordt bepaald op basis van de verwachte levensduur. In de praktijk kan de levensduur echter langer of korter zijn, met als gevolg dat er dan verschil is tussen de boekwaarde en de werkelijke waarde.
- De werkelijke waarden van de gebouwen en inventaris kunnen vergeleken worden met de WOZ-waarden. De meeste gebouwen zijn incourante goederen, dat wil zeggen dat er weinig handelswaarde in deze gebouwen zit. Door de inrichting kunnen de gebouwen namelijk maar voor beperkte doeleinden gebruikt worden en bovendien zit er als gevolg van een bestemmingsplan vaak een beperkte bestemming op. De WOZ-waarde komt ongeveer overeen met de verkoopwaarde.
- De werkelijke waarden van de gebouwen en inventaris kunnen ook vergeleken worden met de verzekerde waarden. De verzekerde waarde is echter gebaseerd op nieuwbouw en niet op de verkoopwaarde.
- Overigens kunnen de gebouwen en de inventaris niet zo maar verkocht worden want deze gebouwen en inventaris vervullen een maatschappelijke functie.
- In het verleden is voor een aantal gebouwen een deel van de investeringen gedekt door reserves. Voor de invoering van het BBV was dit toegestaan. Daardoor is de werkelijke waarde van sommige gebouwen hoger dan de boekwaarde. Er is dan sprake van een stille reserve.
- Schoolgebouwen zijn juridisch eigendom van de schoolbesturen, maar economisch eigendom van de gemeente.
- Alle gebouwen staan vermeld op een ‘excel’-lijst en bovendien staan bijna alle gebouwen vermeld op de balans en op een lijst met verzekerde objecten.

Balanswaarden

gebouwen en inventaris	woz-waarde	boekw.	verschil
		op balans	boekw.
			woz-w.
aankoop Timmerwerf 6	237.000	37.886	-199.114
MFC Oostenburg	404.000	42.901	-361.099
bouw gemeentehuis	6.099.000	3.336.660	-3.946.912
overlaadstation	251.000	15.226	-235.774
sporthal Van der Bij	1.060.000	351.322	-708.678
gymlokaal Baensein	152.000	25.287	-126.713
sportzaal De Saedkampe	810.000	386.816	-423.184
herstel oudheidkamer	215.000	3.676	-211.324
bouw en verbetering aula Nijenhof	302.000	55.729	-246.271
totaal	**9.530.000**	**4.255.503**	**-5.274.497**

gebouwen en inventaris	woz-waarde	boekw.	verschil
(geen boekwaarde meer, wel		op balans	boekw.
verzekerd)			woz-w.
loodsen Timmerwerf 4 en 5	65.000		-65.000
woonhuis, garage, loodsen	274.000		-274.000
gebouwtjes begraafplaatsen	3.000		-3.000
totaal	**342.000**		**-342.000**

Opmerking: De loodsen aan de Timmerwerf en het woonhuis, garage en loodsen (Methardus-straat Munnekezijl) zijn aangekocht in verband met het realiseren van bestemmingsplannen. De waarde maakt onderdeel uit van de ruwe gronden die onderdeel uit maken van de niet in exploitatie genomen gronden voor bouwgrondexploitaties.

schoolgebouwen en inventaris	woz-waarde	boekw.	verschil
		op balans	boekw.
			woz-w.
Casimir, Kollum	676.000	160.548	-515.452
Van Heemstra, Oudwoude	286.000	151.034	-134.966
Op de Hoogte, Burum	347.000	192.310	-154.690
Prins Bernhard, Kollum	764.000	503.149	-260.851
Koningin Juliana, Kollum	591.000	149.222	-441.778
De Wegwijzer, Kollumerpomp	433.000	240.361	-192.639
De Stapstien, Kollumerzwaag	1.262.000	716.830	-545.170
't Oech, Munnekezijl	322.000	35.873	-286.127
De Tarissing, Oudwoude	396.000	229.642	-166.358
De Bining, Triemen	316.000	3.633	-312.367
MFC, Westergeest	0	72.527	72.527
Lauwers College	1.870.000	388.828	-1.481.172
totaal	**7.263.000**	**2.967.212**	**-4.295.788**

Conclusie
De woz-waarden van de gemeentelijke gebouwen en hun inventaris zijn hoger dan de boekwaarde. De gebouwen kunnen echter niet zo maar verkocht worden, want ze vervullen een belangrijke taak in de gemeentelijke bedrijfsvoering of vervullen een maatschappelijke functie.

Ook de woz-waarden van de scholen zijn hoger dan de boekwaarden. Ook deze gebouwen kunnen echter moeilijk verkocht worden, omdat ze een maatschappelijke functie vervullen.

c. Overige bezittingen

Tot de overige bezittingen kunnen worden gerekend:

1. bebouwde gronden
   Op de bebouwde gronden staan gebouwen die een maatschappelijke functie hebben; de gronden kunnen daarom momenteel moeilijk verkocht worden. Alle gronden staan vermeld op de balans.

2. overige gronden
   Deze gronden zijn bijvoorbeeld aangekocht voor het aanleggen van een weg of uit strategische overwegingen voor een eventueel te realiseren bestemmingsplan voor in de toekomst. De waarde van de overige gronden is moeilijk te bepalen, omdat de marktwaarde afhankelijk is van de (mogelijkheden van de) toekomstige bestemming. Alle gronden staan vermeld op de balans en op de pachtlijst.

3. bouwgrondexploitatie
   De ruwe gronden binnen de bouwgrondexploitatie moeten volgens de BBV worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. Op deze gronden mag niet worden afgeschreven. Aan de gronden wordt jaarlijks rente toegerekend. Ieder jaar wordt getoetst hoe de verhouding is tussen de actuele marktwaarde (rekening houdende met de toekomstige bestemming) van de gronden en de oorspronkelijke verkrijgingsprijs van deze gronden (inclusief jaarlijkse rentebijschrijvingen). Voor zover op enig moment de marktwaarde de boekwaarde te boven gaat moet er conform de BBV, een afwaardering van die grond plaatsvinden. Zolang de marktwaarde de boekwaarde overstijgt is dit dus niet nodig. Omdat wel ieder jaar rente wordt bijgeschreven wijkt de boekwaarde van de ruwe gronden in het algemeen niet erg af van de marktwaarde. Het is derhalve met het oog op het voorzichtigheidsbeginsel niet verstandig enige onderwaardering van gronden als stille reserve aan te merken. Alle gronden staan op de balans en in de administratie van de bouwgrondexploitatie.

4. openbare ruimte
   Dit betreft wegen, openbare verlichting, bruggen, waterwegen, sportvelden, plantsoenen, aanlegvoorzieningen, overlaadstation, begraafplaatsen en herinrichting speel- en sportterreinen. Investeringen in de openbare ruimte zijn niet of nauwelijks verkoopbaar en hebben daarom geen stille reserve. Alle gegevens, behalve die over de bermen, zijn inzichtelijk.

- wegen en paden	wegenbeheerprogramma
- bermen	niet geïnventariseerd
- openbare verlichting	'excel'-lijst
- bruggen	'excel'-lijst
- abri's	'excel'-lijst
- vaarten, kanalen, vijvers	baggerplan
- sloten	hekkelschema
- sportvelden	groenbeheerprogramma
- plantsoenen	groenbeheerprogramma
- walbeschoeiing	quickscan walbeschoeiingen
- aanlegvoorzieningen	quickscan walbeschoeiingen en kanorouteskaart
- overlaadstation	op de balans
- begraafplaatsen	groenbeheerprogramma
- speelterreinen	groenbeheerprogramma

5. riolering
   Investeringen in de riolering zijn niet of nauwelijks verkoopbaar en hebben daarom geen stille reserve. Alle bezittingen (leidingen, kolkaansluitingen, rioolputten, overstorten, gemalen en pompen) staan in het rioolbeheerprogramma.

6. tracties
   De boekwaarde van de tracties komen vrijwel overeen met de werkelijke waarde. Overigens kunnen deze tracties niet zo maar verkocht worden, omdat ze een belangrijke taak in de gemeentelijke bedrijfsvoering vervullen. Alle tracties staan in een 'excel'-lijst. Bovendien staan bijna alle tracties op de balans en op een lijst met verzekerde objecten.

7. bijdragen aan derden
   Investeringen in bezittingen die eigendom van derden zijn, hebben geen stille reserve, want deze bezittingen zijn geen eigendom van de gemeente. Alle bijdragen aan derden staan op de balans.

8. leningen
   De verstrekte leningen hebben geen stille reserve. De aflossingen geschieden volgens de van te voren overeengekomen termijnen. Alle verstrekte leningen staan op de balans.

9. apparatuur
   De boekwaarde van de tracties komen vrijwel overeen met de werkelijke waarde. Overigens kunnen deze middelen niet zo maar verkocht worden, omdat ze een belangrijke taak vervullen in de gemeentelijke bedrijfsvoering. Vrijwal alle gegevens zijn inzichtelijk:

- verkeersborden	verkeersbordenprogramma
- bewegwijzering	ANWB-bestand
- verkeersteller, snelheidswijzer	verzekeringslijst
- geluidsmeter	verzekeringslijst
- banken in plantsoenen	worden nog geïnventariseerd
- doelen, hekwerken	niet geïnventariseerd
- brandweermaterialen	lijst brandweer N.O.-Fryslân
- brandkranen	'excel'-lijst
- beelden (kunst)	verzekeringslijst
- glascontainers	'excel'-lijst
- minicontainers	'containerprogramma'
- computer-hardware	lijst
- computer-software	lijst
- kopieer- en scanapparatuur	lijst
- telefooninstallatie	lijst

Conclusie
De marktwaarde van de overige bezittingen komt vrijwel overeen met de boekwaarde.

6. Algemene conclusie

Naar aanleiding van dit onderzoek kan geconcludeerd worden, dat:

- De aandelen een hogere marktwaarde hebben dan de balanswaarde, maar op dit moment niet verhandelbaar zijn.
- De woz-waarden van de gemeentelijke gebouwen en hun inventaris hoger zijn dan de boekwaarde. Deze gebouwen kunnen echter niet zo maar verkocht worden, want ze vervullen een belangrijke taak in de gemeentelijke bedrijfsvoering of vervullen een maatschappelijke functie.
- De woz-waarden van de scholen hoger zijn dan de boekwaarden. Ook deze gebouwen kunnen echter moeilijk verkocht worden, omdat ze een maatschappelijke functie vervullen.
- De marktwaarde van de overige bezittingen vrijwel overeen komt met de boekwaarde.

De marktwaarde van een deel van de gemeentelijke bezittingen is hoger dan de balanswaarde. Omdat deze bezittingen echter niet zo maar verkocht kunnen worden, kunnen zij niet mee genomen als onderdeel van de weerstandscapaciteit. Daarom moet geconcludeerd worden dat de stille reserves op p.m. gewaardeerd moeten worden; ze moeten wel in beeld blijven, maar vertegenwoordigen geen waarde als onderdeel van de weerstandscapaciteit.

Bijlage 1

BBV
De volgende artikelen in het BBV zijn van belang.

- Artikel 11
1. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:
   a. de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
   b. alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.
2. De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen bevat ten minste:
   a. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
   b. een inventarisatie van de risico's;
   c. het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

- Artikel 59
1. Alle investeringen met een economisch nut worden geactiveerd *(als bezit op de balans gezet)*.
2. Investeringen hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.
3. In afwijking van het eerste lid worden kunstvoorwerpen met een cultuur-historische waarde niet geactiveerd.
4. Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen worden geactiveerd.

- Artikel 61
Bijdragen aan activa *(bezittingen)* in eigendom van derden kunnen worden geactiveerd, indien:
   a. er sprake is van een investering door een derde;
   b. de investering bijdraagt aan de publieke taak;
   c. de derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals is overeengekomen en;
   d. de bijdrage kan worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de provincie onderscheidenlijk gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

- Artikel 62
1. Alle vaste activa *(bezittingen in de vorm van investeringen)* worden voor het bedrag van de investering geactiveerd.
2. In afwijking van het eerste lid mogen bijdragen van derden die in directe relatie staan met een actief op de waardering daarvan in mindering worden gebracht.
3. In afwijking van het eerste lid mogen reserves in mindering worden gebracht op investeringen, als bedoeld in artikel 59, het vierde lid *(bedoeld worden: investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut).*

- Artikel 63
1. Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
2. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten.
3. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze rente is geactiveerd.

- Artikel 64
1. De afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.
2. Slechts om gegronde redenen mogen de afschrijvingen geschieden op andere grondslagen dan die welke in het voorafgaande begrotingsjaar zijn toegepast. De reden van de verandering wordt in de toelichting op de balans uiteengezet. Tevens wordt inzicht gegeven in haar betekenis voor de financiële positie en voor de baten en de lasten aan de hand van aangepaste cijfers voor het begrotingsjaar of voor het voorafgaande begrotingsjaar.

3. Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur, waaronder begrepen de financiële vaste activa, bedoeld in artikel 36, onderdeel e *(bedoeld worden: bijdragen aan activa in eigendom van derden)*, wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur.
4. In afwijking van het eerste en het derde lid kan er op de activa, bedoeld in artikel 59, vierde lid, extra worden afgeschreven *(bedoeld worden: investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut).*

- Artikel 65

1. Naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.
2. Voorraden en deelnemingen *(het bezit van aandelen in een onderneming)* worden tegen de marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
3. Een actief dat buiten gebruik wordt gesteld wordt afgewaardeerd op het moment van buitengebruikstelling, indien de restwaarde lager is dan de boekwaarde.

Bijlage 2

overzicht bezittingen	wijze van registratie
aandelen	balans + staat van activa
verstrekte leningen	balans + staat van leningen
gebouwen en inventaris	balans + staat van activa + verzekeringslijst
bebouwde gronden	balans + staat van activa
overige gronden	balans + pachtlijst
bouwgrondexploitatie	balans + administratie bouwgrond
wegen en paden	wegenbeheerprogramma
bermen	niet geïnventariseerd
openbare verlichting	excellijst
bruggen	excellijst
abri's	excellijst
vaarten en kanalen	baggerplan
sloten	hekkelschema
walbeschoeiing	quickscan walbeschoeiingen
aanlegvoorzieningen	quickscan walbeschoeiingen + kanorouteskaart
overlaadstation	balans + staat van activa
sportvelden	groenbeheerprogramma
plantsoenen	groenbeheerprogramma
begraafplaatsen	groenbeheerprogramma
speelterreinen	groenbeheerprogramma
riolering	rioolbeheerprogramma
tracties	balans + excellijst + verzekeringslijst
verkeersborden	verkeersbordenprogramma
bewegwijzering	ANWB-bestand
verkeersteller, snelheidswijzer	verzekeringslijst
geluidsmeter	verzekeringslijst
banken in plantsoenen	nog niet geïnventariseerd
doelen, hekwerken	niet geïnventariseerd
brandweermaterialen	lijst brandweer N.O.-Fryslân
brandkranen	excellijst
beelden (kunst)	verzekeringslijst
glascontainers	excellijst
minicontainers	containerprogramma
computer-hardware	lijst
computer-software	lijst
kopieer- en scanapparatuur	lijst
telefooninstallatie	lijst